

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-1-145 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 10-57/1140-429
Karar Tarihi : 02.09.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: Şamil PİŞMAF, Tuğçe KOYUNCU

C. ŞİKAYET EDEN : Elbistan Polatlar Tarım Ürünleri Turizm Kuyumculuk Petrol
Ürünleri Nak. ve Tic. Ltd. Şti.
Temsilcisi: Av. Ömer KÜÇÜK
Dulkadiroğlu Cad. No:31 Kat:2 Elbistan/Kahramanmaraş

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

YAPILAN : Opet Petrolcülük A.Ş.
Kısıklı Mah. Sarıgazi Cad. No:65 34696 Üsküdar/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Opet Petrolcülük A.Ş. (Opet)'nin 4054 sayılı Kanun ve 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği hükümlerine aykırı davranışları hakkında gerekli yaptırımların uygulanması talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 01.06.2010 tarih ve 4345 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 23.07.2010 tarih ve 2010-1-145/İİ-10-389.ŞP sayılı İlk İnceleme Raporu, 05.08.2010 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Bunun üzerine düzenlenen 26.08.2010 tarih ve 2010-1-145/ÖA-10-389.ŞP sayılı Önaraştırma Raporu 27.08.2010 tarih ve REK.0.05.00.00-110/342 sayılı Başkanlık önergesi ile 10-57 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet başvurusunda özetle;

- Başvuru sahibinin Kahramanmaraş ili, Elbistan ilçesinde akaryakıt ve LPG bayiliği işi ile iştigal etmekte olduğu,
- Dava dışı üçüncü kişi olan Eltat Nak. Pet. Ürn. İnş. Taah. San. ve Tic. Ltd. Şti. (Eltat) ile şikayet edilen Opet arasında 02.10.2002 tarihinde 15 yıl süreli bir bayilik sözleşmesi imzalandığı, sektörde öngörülen düzenlemeler ve beş yıl kuralı kapsamında 21.03.2005 tarihinde yeni bayilik sözleşmesi imzalandığı,
- Söz konusu istasyonun işletilebilmesi amacıyla Kahramanmaraş ili, Elbistan ilçesi, Köprübaşı Mahallesi, Haymalı mevkii, Kahramanmaraş yolu üzeri, 1056 sayılı parsel üzerinde 07.10.2002 tarihinde Eltat tarafından Opet lehine 15 yıl süreyle intifa hakkı tesis edildiği (İmar düzenlemesi sonucu taşınmazın 118 Ada, 1 parsel numarasını aldığı),
- Eltat'ın 2002'den 10.02.2010 tarihine kadar Opet bayisi olarak faaliyet gösterdiği,
- Başvuru sahibinin üzerinde akaryakıt istasyonu bulunan söz konusu taşınmazı 10.02.2010 tarihinde Eltat'dan satın aldığı,
- Yapılan satış işlemine Opet tarafından muvafakat verilmediği gibi elinde bulunan intifa hakkını kullanarak başvuru sahibine ekonomik anlamda ağır şartlar içeren bayilik sözleşmesini imzalaması yönünde sözlü talepler iletildiği,

50 - Başvuru sahibinin taşınmazın çıplak mülkiyet sahibi olarak başka bir dağıtıcı ile bayilik sözleşmesi imzalamadığı ve bu nedenle Opet'in pazara girişi engellediği, İddia edilerek Opet'in başvuru sahibinin serbest iradesini sakatlamaya yönelik hareketinin 4054 sayılı Kanun ve 2002/2 sayılı Tebliğ'e aykırılık teşkil ettiğinden Opet hakkında soruşturma açılarak rekabetin korunması talep edilmiştir.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; şikâyet konusu akaryakıt istasyonuna ilişkin olarak imzalanan bayilik sözleşmesi ile intifa hakkı tesisine ilişkin resmi senetten oluşan ve rekabet yasağı içeren dikey ilişkinin, 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığı görüşü ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

60 Başvuru konusu istasyona ilişkin olarak Opet ile şikâyetçi Elbistan Polatlar Tarım Ürünleri Turizm Kuyumculuk Petrol Ürünleri Nak. Ve Tic. Ltd.Şti. (Elbistan)'nden önceki malik-işletici Eltat arasında 02.10.2002 tarihinde 15 yıl süreli bir "bayilik sözleşmesi" imzalandığı, sektörde öngörülen düzenlemeler ve beş yıl kuralı kapsamında 21.03.2005 tarihinde yeni bayilik sözleşmesi imzalandığı ve Kahramanmaraş ili, Elbistan ilçesi, Köprübaşı Mahallesi, Haymalı mevki, Kahramanmaraş yolu üzeri, 1056 sayılı parsel üzerinde Eltat tarafından Opet lehine 07.10.2002 tarihinde 15 yıl süreyle "intifa hakkı" tesis edildiği (İmar düzenlemesi sonucu taşınmazın 118 Ada, 1 parsel numarasını aldığı) ve taşınmazın 10.02.2010 tarihinde Elbistan tarafından devralındığı başvuru dilekçesinde belirtilmektedir.

70 Opet ile Eltat arasındaki bayilik sözleşmesinin 2. maddesi ile bayiye 2002/2 sayılı Tebliğin 3. maddesi anlamında Opet ürünleri ile rekabet etmeme yükümlülüğü getirilmiştir. Söz konusu yükümlülüğün süresinin tespitinde ise, gerek bayilik sözleşmesi, gerekse Opet lehine tesis edilen intifa hakkı süresinin dikkate alınması gerekmektedir.

80 Rekabet Kurulunun ve Danıştay'ın konuyla ilgili olarak daha önce almış olduğu kararlar ile de sabit olduğu üzere, intifa, tapuya şerh edilmiş kira veya benzer etkiye sahip sözleşmeler, bayi üzerindeki rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin 2002/2 sayılı Tebliğ ile düzenlenen 5 yıllık üst sınırı fiili olarak aşmasına neden olmaktadır. Bu nedenle, Opet ile Eltat arasındaki bayilik sözleşmesi ile intifa hakkı tesisine ilişkin resmi senet, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi anlamında tek bir anlaşma şeklinde değerlendirilerek Kanun'un aynı maddesine ve 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygunlukları incelendiğinde; dikey ilişkinin anılan Tebliğ'in 5. maddesinde öngörülen beş yıllık süreyi aşar nitelikte rekabet etmeme yükümlülüğü içerdiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

90 Danıştay'ın TOTAL/Akdağ dosyasında Rekabet Kurulu kararına karşı Danıştay 13. Dairesi'nin E.2006/1604 sıra numarasına kayden açılan dava sonucunda verilen 13.05.2008 tarihli ve K.2008/4196 sayılı kararın gerekçesinde özetle; dağıtıcının bayi ile kurmuş olduğu hukuki ilişkinin yani taraflar arasındaki dikey anlaşmanın temelini işletme sözleşmesi ve kira sözleşmesi olmak üzere iki sözleşmeye dayandığı belirtildikten sonra, Yüksek Mahkeme'nin, bayilik sözleşmesi de dahil olmak üzere anlaşmanın unsurlarında sonradan oluşacak değişikliklerin değil, anlaşmanın en baştan itibaren 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygun olarak kurulup kurulmadığının dikkate alınması ve değerlendirmenin bu çerçevede yapılması gerektiğine işaret ettiği görülmektedir. Bir başka deyişle, dikey anlaşmanın esaslı unsurlarından olan bayilik sözleşmesinin sonlandırılması halinde dahi devam eden bir intifa veya kira hakkının mevcudiyetinde, 2002/2 sayılı Tebliğ ve 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine uygunluk değerlendirmesi yapılması gerekmektedir. Bu çerçevede bir bütün halinde değerlendirilen bayilik sözleşmesi ile birlikte intifa hakkı sona erdirilmeden, dikey ilişkinin kesintiye uğradığından söz edilemeyecektir. Dolayısıyla, taşınmazın intifa

10-57/1140-429

hakkı ile yüklü olarak Elbistan tarafından satın alınması, dikey ilişkinin grup muafiyetinden yararlanma süresinin uzamasına neden olmamaktadır.

- 100 Diğer taraftan, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5(a) maddesinde yer alan istisna hükmü bakımından değerlendirildiğinde de dikey ilişkinin söz konusu istisna hükmünden faydalanması söz konusu değildir. Zira Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'un 38. paragrafında, *"Tebliğ'in 5 inci maddesi ile getirilen bu istisna, "öncelikle ve özellikle" ilişkinin başlangıcından itibaren üçüncü şahıslardan aynı ya da şahsi haklar kapsamında taşınmazın kullanma ve/veya yararlanma hakkının alınması ve bunu müteakiben tesisin bizzat sağlayıcı tarafından işletilmesi ya da kullanma/yararlanma hakkı veren ile hiçbir bağlantısı olmayan şahıslarla bayilik ilişkisinin kurulması ile sınırlıdır."* hükmü yer almaktadır. Bu nedenle, intifa hakkı veren Eltat ile Opet arasındaki bayilik sözleşmesi kapsamında 10.02.2010 tarihine kadar Eltat tarafından
- 110 bayilik faaliyeti yürütüldüğünden, mevcut bayilik sözleşmesinin taraflarında sonradan değişiklik olması halinde geriye kalan intifa süresi bakımından 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5(a) maddesinde yer alan istisna hükmünün uygulanması mümkün değildir.

- Kurulun konuya ilişkin olarak daha önce almış olduğu kararlar uyarınca, 18.09.2005 tarihinden önce yapılan ve bu tarih itibarıyla kalan süresi beş yılı aşan dikey anlaşmaların, 18.09.2010 tarihinde kadar 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanma olanağı bulunmaktadır. Bu çerçevede, başvuru sahibinin satın almış olduğu taşınmaz üzerinde 07.10.2002 tarihinde kurulmuş olan intifa hakkı ile bağlantılı bayilik sözleşmesinden oluşan ve rekabet yasağı içeren dikey ilişkinin 18.09.2010 tarihine kadar anılan Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanma
- 120 olanağı bulunmaktadır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

1- Şikâyet konusu akaryakıt istasyonuna ilişkin olarak imzalanan bayilik sözleşmesi ile intifa hakkı tesisine ilişkin resmi senetten oluşan ve rekabet yasağı içeren dikey ilişkinin, 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına,

2- Bu nedenle, dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.